

Tuinkunst & Parken Nieuwsbrief ***Opleiding Tuinkunst & Parken, historie en instandhouding*** ***Maart 2006***

Openbare Trimester Lezing

Bij de opleiding Tuinkunst en Parken is op donderdag 16 maart een openbare lezing van prof. dr. Erik A. de Jong. De titel van de lezing is 'Tuin- en landschapsarchitectuur: geschiedenis, kritiek en erfgoed in 6 punten'. Het begint om 19.30 tot 21.00 met aansluitend een borrel tot 21.30. Iedereen is welkom! Wel verzoeken wij u -vanwege de organisatie en catering- om uw komst voor 14 maart te melden aan de redactie.

Vrijdag 17 maart 2006 is om 16.00 de oratie van dr. Erik A. de Jong. Clusius leerstoel, geschiedenis van de tuin- en landschaps architectuur, Universiteit Leiden, Rapenburg 73 te Leiden.

Reserveer alvast donderdag 8 juni in uw agenda 19.30. Dan is de volgende trimesterlezing van Tuinkunst en Parken van prof. ir. E. Luiten, Technische Universiteit Delft. De titel van zijn lezing is. 'De relatie tussen geschiedenis, architectuur en ruimtelijke planvorming'. Locatie wordt nader bekendgemaakt.

Velddag Het Loo

Door Bil Jonker, Goste Dekker en Ciel Geerards. Op 28 januari zijn de studenten van de opleiding Tuinkunst en Parken naar Het Loo geweest voor een velddag. Tijdens deze koude doch mooie winterdag zijn ze rondgeleid door de heren H. van de Mars, W. Zielemans en B. Groen. Deze personen zijn nauw betrokken bij instandhouding van de tuin- en parkaanleg, de beplanting in de kas en de beplanting in de oranjerie.

In de tuin achter het paleis is de verdiept aangelegde parterretuin met loofwerk van *Buxus sempervirens 'Suffruticosa'* te zien. In de tuin is behalve de beplanting een aantal andere bijzondere onderdelen te zien. Bij de trap, die de bezoeker vanuit het huis de tuin inleidt, stromen de Rijn en de IJssel. Het Loo bevindt zich min of meer tussen deze twee rivieren in en het water is een teken van vruchtbaarheid. In de parterretuin bevindt zich een bol met de stand van de sterren tijdens de

geboorte van Mary Stuart, vrouw van koning stadhouder Willem III. In de tuin- en parkaanleg van Het Loo is meer symboliek te zien en zegt iets over de macht van de koning stadhouder en de status die hij wilde uitstralen op zijn omgeving.

Het kassencomplex ('De Bloemisterij') ligt enigszins verscholen achter de tuinmuren. De Weidekas is gebouwd in 1870 en bestaat uit 4 verschillende compartimenten van tropisch, subtropisch tot historische planten. De temperatuur varieert tussen de 15 en 22 graden Celcius. Een bloeiende *Strelitzia* (*vogelbekbloem*) een lieveling van koningin Wilhelmina is te zien. Deze bloem wordt nog steeds in haar vertrekken geplaatst, wanneer ze bloeit. Zij schilderde deze bloem ook zelf. Het schilderij hing in de kamer waar de groep 's ochtends ontvangen werd.

Medinilla's, *Varens*, *Crotons*, *Pelargoniums*, *Citrus*boompjes, veel vetplanten en vervolgens de collectie orchideeën van koningin Emma. Dan een enorme collectie historische planten zoals *botanische Fuchsia*, *Solanum capsicastrum*, *Jacobina pauciflora* (*armbloemige*), *Colomnea's*, *Helichrysums* en de schitterende collectie van *Lantana's* die variëren in leeftijd van 22 tot 40 jaar met dikke onderstammen, die alweer friscgroen uitlopen. Tenslotte nog de koffie *Arabica* en *Robusta* planten.

Nabij de Oranjeriekas staan 2 prachtige sneeuwklukjesbomen (*Halesia carolina*). De Floriskas fungeert als winterberging. De gehele collectie was in 1890 verkocht met de plundering van het paleis en men moest weer geheel opnieuw beginnen. Toch bevat de totale verzameling van kuipplanten meer dan 200 soorten. De laurierbomen staan aan de buitenzijden en de *Citrus*bomen op de

middenpaden. Kuipen die tot de middel reiken, hier en daar heerlijke geuren en schitterende kleuren van bijvoorbeeld de *Camelia japonica* 'Simplex', de *Clivia's* van koningin Wilhelmina, de *Viburnum tinus*, *Agapanthus*, *Crinum*, *Agave* en *Pompelmoes* en nog veel meer moois.

Een goed gevulde fruitschaal op tafel liet vroeger zien dat je een landgoedbezitter was en in het bezit was van een oranjerie. In de 17^e eeuw sprak men van Hofcultuur als je ook nog beschikte over een menagerie en paardenstallen, collectie exotische en zeldzame planten en bomen, gebouwen en een bloemisterij. In de tijd van koning stadhouder Willem III was het letterlijk zwart van de mensen (hoveniers) in de tuin en dat zei iets over de hoeveelheid gekweekte bloemen, fruit en groenten. De inventarisatielijsten uit 1760 geven een beeld van de gebruikte beplanting in die tijd. Het doel is om deze beplanting terug te krijgen, bijvoorbeeld de granaatappel. Verdere aanvulling gebeurt met 18^e en 19^e eeuwse materiaal.

Het laatste onderdeel van de excursie is een wandeling door de tuin die in 1820 is aangelegd in landschappelijke stijl. Een gedeelte van de baroktuin die hier ooit lag is vergraven tot vijvers. In de tuin zijn duidelijke kenmerken van de landschapstijl uit de negentiende eeuw te herkennen, zoals de theetent, het badhuis en de folies.

Opleiding Tuinkunst en Parken:

De studenten hebben het eerste trimester afgesloten met het inleveren van het tuinhistorisch onderzoek. Bij de beoordeling is vooral het accent gelegd op de analyse van de onderzoeksgegevens en het ontwikkelen van een visie en streefbeeld. De onderzoeken betreffen: Park Leeuwenstein, Oostermee, Hoog Beek en Royen te Zeist, Daalwijk, Buitenplaats Leydmin, Abdij van Berne te Bern, Park Sorgvliet te Den Haag, Park Huize Scherpenzeel, Buitenplaats Huis Oosterhout, Landgoed Oudenoord, Landgoed Oostbroek te De Bilt, Zorgvliet te Olst, Buitenplaats Schoonoord te Abcoude.

Stinzenplanten

Bijzondere stinzenplanten op het Huis te Manpad.

Het park is opengesteld van 1 februari tot 31 mei op dinsdag (14:00) en zaterdag (10:00). Melden aan de poort – daar staat de gids. Vooraf aanmelden is niet nodig.

De Warande van Trudie Woerdeman over stinzenplanten.

Het is vroeg lente in de bostuin op de Warande! In maart, april en mei iedere zondag open en op de beide Paasdagen (11-17 uur). Iedere 2 weken beleeft u weer totaal andere effecten in de bloeiende bostuin. Entree € 3,50 inclusief kopje koffie of thee. Zie www.dewarande.nl.

Onderwijsplaten per internet raadpleegbaar.

Kennis als Kunst, botanische onderwijsplaten uit de periode 1870-1960. Binnen de Nederlandse universiteiten worden duizenden botanische onderwijsplaten bewaard. De Stichting Academisch Erfgoed legde de diverse collecties naast elkaar en beoordeelde de kwaliteit van de platen. In de loop van de negentiende eeuw vonden er in West-Europa op onderwijsgebied flinke veranderingen plaats. De tijd dat een goede opleiding uitsluitend was weggelegd voor een kleine, rijke elite behoorde langzamerhand tot het verleden; het onderwijs democratiseerde. In de steeds voller wordende klaslokalen rees de behoefte aan meer én beter lesmateriaal. Omdat vooral geïllustreerde boeken erg kostbaar waren, kozen veel scholen ervoor een alternatief lesmiddel in te zetten: de onderwijsplaat. Onderwijsplaten waren al langer in zwang, maar door de uitvinding van de sneldrukpers rond 1850 konden ze voor het eerst in grote oplagen worden gedrukt. Met name de Nederlandse hogescholen en universiteiten namen de platen massaal af. Ze werden onder meer ingezet als illustraties bij colleges over geneeskunde en kunst-geschiedenis. Meer dan de helft van de platen die werd aangekocht had echter betrekking op één specifiek onderwerp: de plantkunde of botanie.

Op Het Geheugen van Nederland is nu een digitale verzameling te zien van handgemaakte en gedrukte botanische onderwijsplaten uit de collecties van een aantal grote Nederlandse universiteiten. Samen geven ze een goed beeld van de kennis, het onderzoek en het onderwijs op het gebied van plantkunde in Nederland rond 1900. De platen zijn niet alleen inhoudelijk interessant, maar hebben ook een grote

artistieke waarde: het zijn stuk voor stuk prachtige voorbeelden van toegepaste teken- en schilderkunst. De fraaiste exemplaren zijn nu in digitale vorm te zien op www.geheugenvannederland.nl

Leifruit in Kasteeltuin Middachten

Op Hemelvaartsdag, 25 mei 2006, staat het leifruit in de kasteeltuin van Middachten in het middelpunt van de belangstelling.

Er zijn dialezingen in de orangerie, waarna de kunst in de praktijk wordt gedemonstreerd door deskundigen. De teelt van leifruitbomen deed vooral aan het eind van de 19^e eeuw opgang en dan met name op buitenplaatsen. In die tijd heeft op Middachten ook leifruit gestaan getuige gravures van Adolf van der Laan en Hendrik de Leth uit 1724. Voor meer informatie over de inhoud van dit bericht en foto's:

<http://www.middachten.nl/pers.html>

e-mail: info@middachten.nl, tel. 026 4952186

Clusiuslezing 29 maart 2006

Een middag met China: landschappen, tuinen, planten. Sprekers: Johannes Müller:

Cultuurlandschappen van China. Alison Hardie: Hemel, aarde en de mens: Chinese geloofssystemen en tuintraditie. Roy Lancaster: Een eeuw Europese plantenjagers in China: 1900-2000.

De dagvoorzitter is Prof. Dr. Erik de Jong. De voertaal is Engels. Tijd en plaats: 13.30-17.30 uur, Leiden. Aanmelden: i.v.m. het te verwachten bezoekersaantal graag een week van te voren per e-mail bij de secretaris: uffelen@hortus.leidenuniv.nl, of 023-5256013. <http://www.clusiusstichting.nl/agenda.html>

Boeken

Tastbare tijd

Cultuurhistorische atlas van de provincie Utrecht

Roland Blijdenstijn
Uitgeverij PlanPlan, Utrecht

Fontein in Nederland

M.L. Stokroos; Zutphen 2005

Royal gardens of Europe

George Plumptre. - New York : Monacelli, 2005

Noord-Hollands Arcadia

Ruim 400 Noord-Hollandse buitenplaatsen en tekeningen, prenten en kaarten uit de Provinciale Atlas Noord-Holland

Christian Betram, met een bijdrage van prof.dr. Erik de Jong. Uitgeverij Stichting Provinciale Atlas Noord-Holland

Het Boombergpark te Hilversum : verleden, heden en toekomst van een monumentaal wandelgebied. onder red. van Piet Bakker, Raymond Bijen en Jan E. Lamme. Hilversum Verloren, 2005

Beelden van de buitenplaats : elitevorming en notabele levensstijl in Nederland in de negentiende eeuw

Rob van der Laarse en Yme Kuiper red. Hilversum Verloren, 2005

Kind van de toekomst

De wonderse wereld van Otto van Eck (1780-1798)

Arianne Baggerman & Rudolf Dekker
Uitgeverij Wereldbibliotheek BV, Amsterdam

Hofwijck

Het gedicht en de buitenplaats van Constantijn Huygens

Ton van Strien en Kees van der Leer
Uitgeversmaatschappij Walburg Pers, Zutphen

Info

Centrum voor Techniek

Het Centrum voor Techniek is het post-hbo instituut van de Faculteit Natuur & Techniek van de Hogeschool Utrecht (HU).

Directie: drs. L.J. Kuiper
Cursusmanagement Tuinkunst & Parken: ir. J.P. Madlener.
Cursusleiding Tuinkunst & Parken: mr. drs. J.W. Edinga.

Secretariaat Tuinkunst & Parken: Mevr. K. Holt.

Locatie: Nijenoord 1, UTRECHT
Postbus 182, 3500 AD UTRECHT
T(030) 238 88 88, F(030) 238 88 89

www.centrumvoortechniek.nl

centrumvoortechniek@hu.nl

T&P nieuwsredactie: kiki.holt@hu.nl